

No „galviņu“ sistēmas uz patiesām vajadzībām

LIDZEKĻU PALĪDZĪBAI VAJAGA VAIRĀK — PĒC IEPAZĪŠANAS AR APSTĀKĻIEM VĀCIJĀ UN AUSTRIJĀ, ATZĪST ALA APRŪPES BIROJA VADĪTĀJS A. KLAUPIKS

Visgrūtākais stāvoklis latviešiem Austrijā

„Līdzekļu palīdzībai tautiešiem Vācijā un Austrijā vajadzēs vairāk nekā līdz šim, un ne tikai uz Ziemeļvāciju, bet pastāvīgi un arī tūdaļ”, — pēc atgriešanās no Eiropas un iepazīšanās ar apstākļiem bēgļu mītnēs Vācijā un Austrijā, LAIKA pārstāvim pasvītrotā Amerikas Latviešu Apvienības vicepriekšsēdis un Aprūpes biroja vadītājs A. Klaupiks. Kā Baptistu pasaules apvienības darbinieks savas iestādes uzdevumā A. Klaupiks Eiropā uzturējās vairākas nedēļas un šajā laikā ne vien iepazīšās ar tautiešu apstākļiem Vācijā un Austrijā, bet satikās arī ar latviešu organizāciju pārstāvjiem Anglijā, Zviedrijā un Beļģijā un apmeklēja bēgļu palīdzības iestādes Šveicē, Bonnā. A. Klaupiks piedalījās starptautisko palīdzības organizāciju sanāksmē pie Bēgļu augstā komisāra, kas sanākumi iepazīstināja ar saviem plāniem bēgļu stāvokļa uzlabošanai. Šo plānu realizēšana arī labākā gadījumā tomēr nav sagaidāma tuvākā nākotnē.

— Kopā atstājām Eiropu, Vācija ir ārkārtīgi atpūstas, — teica pieredzējais ALA vicepriekšsēdis, kas braucienā šķērsojis Rietumvāciju vairākas reizes. — Vācijas marka, blakus Šveices frankam, ir stabilākā valūta Rietumeiropā, vācu saimniecība gājusi milzu soļiem uz priekšu tā, ka ja nemeklē, tad kara postījumu drupas pašas vairs acs neliel. Īpaši intensīva ir būvniecība, satiksmes dzīve, ceļi pilni automobiļiem, daudz jaunu dzelzceļa stacijas, piemēram, Minchenē uzcelta jauna, moderna dzelzceļstacija, bet Minchene pati — brīnišķīga, moderna lielpilsēta. Vācu pašapziņa milzīgi cēlusies.

— Pie visa tā — turpināja A. Klaupiks, — Vācijā vēl nav darba roku trūkuma, gan otrādi — darbu atrast nav viegli, bet sevišķi grūti to dabūt ārzemniekam, vēl jo sevišķi, ja viņš vecāks par 30 gadiem. Vācieši paši zobejas, ka līdz 30 gadu vecumam cilvēks darbam vēl esot par jaunu un nepiedzīvojušu, bet pāri par 30 gadiem — par vecu.

Vācijā A. Klaupika satīcās ne vien ar latviešu organizāciju pārstāvjiem, bet apmeklēja arī tautiešu apmetnes Oldenburgā, Hanovā, Augustdorfā, Eslingenā, veco jauzu mītnes Farelē un Insulā pie Berchtesgādenas, tāpat ģen. Bangerski sanatorijā un rakstnieku Jaunsudrabīgu viņa mājā Mēnesnīcā. Par vēroto A. Klaupiks atstata:

— No 11.000 latviešiem, kas vēl atrodas Vācijā, darbā ir tikai neliela daļa. Pārējiem jāzīstiek vai no bezdarba pabalsta, vācu sociālās palīdzības pabalstiem vai in-

valdu rentēm, vai arī tie novietoti veco jauzu mītnēs. Tikai nedaudziem pietiekis uzpērnības un paveicies tikt pašiem pie kāda pasākuma un tie ir iztikuši samērā labi. Visgrūtāk klājas ģimeņu cilvēkiem. Bez tam — ilgstošā dzīve no pabalstiem cilvēkus padarījusi apātiskus, radījusi īpašu, ja tā var teikt, IRO psihozi, kur visu gaida no ārpusē. Visur dzirdama sūdzēšanās par netaisnībām, pārmetumi tiem, kas uzpērnības kartot sabiedriskās lietas. Piemēram tautiešu sanāksmē Oldenburgā man šķēlās par aprūpes pabalstu sadalīšanu — pabalstus piešķīrot tikai tiem, kas nokārtojuši tā saukto tautas kopības nodevu. Kad leibildu, ka tādā gadījumā lai izvelas citus darbiniekus, atbilde bija: „Jūs gan tā domājat, jūs esat pieraduši pie demokrātijas, bet mums demokrātijas nav, ir tikai kļiģes”.

Fareles veco jauzu mītnē bija līdzīgas sūdzības — notiek šķirošana, viena daļa esot „aizmirsti”, uzturs esot neciešams. Veco jauzu mītnē Insulā savukārt piekoduņāja: „Līdz, nerakstiet tiem avīzēs par mums ko labu — katru dienu mums diena 3 stundas ilga: mēs nerēdzam saules lēktu, ne saules rietu. Gaiss arī nav veselīgs...”

Iemesli? — Veco jauzu mītnēs — uz jautājumu atbild ALA aprūpes biroja vadītājs — pēc mana ieskata neapmierinātības īstais iemesls ir tas, ka veco jauzu mītnēs ļaudis savākti kopā un jūtas it kā izstumti no dzīves. Tās pašas sejas katru dienu un gandrīz katru dienu arī kādas bēras. Piemēram Insulā tajā nedēļā, kad tur

to „taisnības” izjūta te vēl asāka, rūgtums un neapmierinātība vēl lielāka un daudz sīvu vārdu tiek adresēti Latviešu centrālajai komitejai Vācijā, kas solījusi par tautiešiem Austrijā gādāt, bet neko nedarot; neviens pret Austrijas latviešiem neesot bijis taisnīgs.

Summējot Vācijā un Austrijā gūtos iespaidus un novērojumus, ALA aprūpes biroja vadītājs viņu īpašu uzsvāru saka:

„Skaidrs ir, ka līdzekļu palīdzībai tautiešiem Eiropā vajadzēs vairāk nekā līdz šim, un netikai uz Ziemeļvāciju, bet pastāvīgi un arī tūdaļ. Būs jāatrod ceļi arī aprūpes līdzekļu sadales uzlabošanai. Augustdorfā ir aprūpējamo kartotēka, palīdzības pieprasījumi vispirma iet uz vietējam komitejām, no tām ar atsauksmi uz Augustdorfu un tur aprūpējamo registrē. Bet ir zināmi gadījumi, kur pabalsta pieprasītājs pēc sava „stāvokļa” gan atbilst aprūpējamo grupai, bet saņem regulāru atbalstu vai nu no piederīgiem vai pazīpām aizjūrā. Ir arī gadījumi, kad aprūpējamie pašiem ir pietiekami līdzekļu eksistencei, un ir arī gadījumi, kad aprūpējamie piešķirtos pabalstus sistemātiski izlieto nelietderīgi. Tāpēc ir jāatrod kāds ceļš kā aprūpējamās grupēt pēc faktiskās nevis teorētiskās vajadzības un pabalstus nevar dalīt vienkārši „uz galviņām”. Tas atklāj arī, ka pabalstu dalītājiem Vācijā un Austrijā ir ļoti grūts stāvoklis un vispār sabiedriskā darba darītāji tur ir vēl neapskauzamākā situācijā nekā citur: vajadzību ir ļoti daudz, no viņiem gaida ļoti daudz, bet viņi nespēj ne tuvu no gaidītā paveikt.”

— Bez palīdzības trūkumcietējiem, ir vēl viens svētīgs darbs, kas prasa lielāku atbalstu nekā līdz šim, — saka A. Klaupiks, — tā ir latviešu ģimnazija Augustdorfā, vienīgā latviešu vidējā mācību iestāde brīvajā pasaulē ar pilnās vidusskolas tiesībām. Tai jāpalīdz vairāk un regulāri. Par šiem jautājumiem ziņošu ALA valdes sēdē un ceru, ka izdosies ģimnazijai nodrošināt kādu noteiktu summu, lai tā savu darbību varētu turpināt.

biju, mūžīgā mierā bija izvadīti 8... Tas cilvēkus saēd un lai gan objektīvi spriežot, veco jauzu mītnes ir priekšzīmīgi iekārtotas, dzīvi tās saldu nedara. —

Līdzīgi tas, pēc A. Klaupika domām, zināmā mērā esot arī pārējiem. Apstākļi grūti, palīdzības par maz. Tāpēc rodas aizdomas un skaudība, nervozitāte, ģignums, „taisnības” sajūta sakāpinājusies asa un iestājusies dziļa uzticības krīze.

— Sevišķi grūti apstākļi ir tiem apm. 200 tautiešiem, kas dzīvo Austrijā, — ar īpašu uzsvāru pasvītrot A. Klaupiks un atzīst, ka arī Austrijas saimnieciskie apstākļi daudz grūtāki nekā Vācijā. Austrija daudz noraidīgāka pret ārzemju bēgļiem, pabalsti mazāki, darba iespēju gandrīz nekādu, un nav Austrijas iestādēm arī vēlēšanās apstākļus bēgļiem uzlabot. Kur Vācijā lielākā daļa tautiešu tagad izvietota no bij. baraku nometnēm labākās pajumtēs, Austrijā tie dzīvo vēl tajās pašās kara laika barakās. Daži paši centušies tās remontēt, bet visi to nespēj. Līdz ar

Jautāts par izceļošanas interesi tautiešos Vācijā, A. Klaupiks vērtē, ka patlaban tā nav liela, kaut gan pēc viņa ieskata Vācijā ir 2000—2500 tautiešu, kas varētu doties pāri Atlantijas okeānam. Samērā mazo interesi viņš izskaidro ar to, ka faktiski plašākā apjomā izceļošanas akcija Vācijā joprojām nav sākusies un arī ar to, ka daudzi ir sarūgtināti par agrākām pārbaudēm gan veselības, gan tiesīguma ziņā un reiz jau noraidīti. Aprūpes vadītājs ieskata, ka šajā ziņā tautiešiem Vācijā būtu vajadzīga noskaidrošana un drošības sajūtas radīšana, ka Sav. Valstis viņi spēs eksistēt.

Beigās A. Klaupiks saka: „Skats Vācijas un Austrijas latviešu dzīvē atklāj, ka tā ir lielākā traģēdija, ja cilvēki spiesti dzīvot ārpus savas zemes un tautas.” Un viņš piebilst, ka tieši šīs traģēdijas enā jo īpaši izceļas tie pūliņi, ko tautieši Vācijā un Austrijā cenšas atstāt, lai uzturētu sevi kā tautisku vienību. Īpaši A. Klaupiks pasvītrot šos centienus kultūras laukā.

K. R.